

ב"ה ג' ל' י' ב' ר' ה' ל' ע' י' ב' ר' ה' ש' ב' ר' ע'
 ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שנת השס"ט עשרה
 יו"ל ע"י מוסד תורה והסכלה למבוגרים ולנוער
 הסתדרות נסי מזרחי באמריקה
 מהדורה מיוחדת בסביל ההסתדרות הציונית העולמית
 המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה

כי תצא (תשי"ז)

כ"ב ו - ז

הערה: על המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן לסעם מצות שלוח הקן עיין גליון כי תצא תשי"ג, טאלה ה.

א. ו. ו. כי יקרא קן צפור לפניך בדרך... לא תקח האם על הבנים ז. טלח תטלח את האם ואת הבנים חקח לך.

רמב"ם: מורה נבוכים. מאמר ג' פ"ח: וכאשר הביא הכרח טוב המזון לחריגה בעלי חיים כונה החורה לקלה שבמיתות ואסרה סיענה אותם בסחיטה רעה לא בנחירה ולא יחתוך מהם אבר וכן אסר לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד (ויקרא כ"ב) להסמר ולהרחיק לשחוט מסניהם הבן לעיני האם כי צער בעלי חיים בזה גדול מאד אין הפרט בין צער האדם עליו... כי אהבתה ורחמיה על הולד אינו נמשך אחר הסכל רק אחר פעל הכח המדמה הנמצא ברוב בעלי החי כמו שנמצא באדם. והיה זה הדין מיוחד בסור או שה מפני שהם מותר לנו אכילתם... והם אסר תכיר מהם האם את הולד ענה גם הסעם בשלוח הקן כי הביצים אסר טכנה האם עליהן והאפרוחים הצריכים לאמם על הרוב אינם ראויים לאכילה וכסיסלה האם ותלך לה, לא תצטער בראותה לקיחת הבנים ועל הרוב יהיה טבה להניח הכל כי מה שהיה לוקח ברב הפעמים אינו ראוי לאכילה. ואם אלה הצערים הנפססיהם חסה החורה עליהם בבהמות ובעופות, כל שכן בבני אדם!

ר' יוסף אבן כספא: אדני כסף:

סעם זאת המצוה מבוארת בעצמה, כסעם "אותו ואת בנו" (ויקרא כ"ב כ"ח), וכן "לא תבשל גדי בחלב אמו" (סמות ל"ד כ"ו) והוא להרחיק מעלינו האכזריות, אבל מצורף לזה, אומר אני, כי תורתנו הסלמה, רצתה לתת לנו דעות שלמות, וזה להקנותנו ידיעת המציאות ככל יכלתנו ולכן כונה בזה שתי כוונות: האחת להודיענו מדרגת מציאותנו ונמשך לזה להסיר מעלינו תכונת ההתנסאות והגאווה, וזה כי ידוע, כי סוגנו הכולל הוא גשם, ותחתיו צומח, ותחת הצומח חי, ותחת החי מדבר הוא האדם ואיטיו, וזה כלל מציאות עולם היסודות ומבואר כי המון העם יסכלו כל זה, אף כי לגאותנו נהגלל במתח הסקר, נדמה שאין יחס בינינו ובין סאר בעלי החי, אף כי עם הצמחים ככרוב וסאר ירקות, אף כי עם הסדות; לכן להרחיק ממנו כל הסכלות הזה נחנו לנו מצוות סונות: קצתם בגסם הדומם וקצתם בצמח וקצתם בחי וקצתם במדבר עד שתחת המדבר שהוא מין האדם דקדק בו מאד וצונו הסם לחמול על איסי האדם מאיזה עם סיהיו כמו שקדם. רצונו בהלחמנו על העמים - וזלח ז' עממים כל הס כחיות רעות - וכן מצות יפת תואר "לא תתעמר בה" וכן רבים, כל שכן עם האיסיים שהם מדחנן. "ואהבת לרעך כמוך" - "לא תראה אח סור אחיך" ורבים צוים כן, וזה הראש. ואחר על יתר האנסיים שאינם מדחנן, ואחר סהפליג במדה הזאת עם כלל מין האדם, צונו אח"כ על הכלל ממין החי "כי תאוו נפסך לאכול בשר" - טלא נהרגם ללא צורך רק לאכלה, (אחר טטבע האדם חיוב סיתאווה לבשר) כי עיקר הכונה טלא נאכל בשר רק טנאכל צמחים ולכן כבראסיה לא חותר לנו רק עטב העדה, ואחר המבול נתפסס אכילת בעלי חיים טהוא טאלו נאכל אבינו, כ" הוא סוגנו הקרוב, ולכן צוה החורה לחמול עליהם כמו שזכרו מצות "אותו ואת בנו" וכן "לא תבשל גדי..." וכן "כי יקרא קן..." ואלו יכלה החורה למנענו יותר היתה עושה, אבל כי היות קורבתנו לסוג החי מעטה מקרבתנו למין המדבר, חלטו ומעטו כמצוה באהבתו ובחמלתו. וכפי מדרגה זו באה אחר החי המצוה בסוג הצמח כמו שקדמה מצות "לא תסחית עצה" (כ' י"ט) ובעבור רחקו יותר, חלטו מצוותיו. וכפי מדרגה זו באה אחר הצמח המצוה בסוג הגסם בסדות, כמו שקדמה מצות הסמיטה, לתת מנוחה מה לאדמה - כי ממנה לוקחנו, ובעבור רחקו יותר, חלטו מצוותיו. וכלל הדבר: הקננו נותן תורתנו בכלל זה ידיעת חלק גדול מן המציאות והקננו תכונת הענוה והספלות עד שנדע ויהיה בין עינינו חסיד, כי אנחנו כחמור ופרד, גם ככרוב ורמון, גם כאבן דומם. גם הקננו בזה תכונת הרחמנות, שחכליתה לרחם על האיש הטוב "סכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה".

טו"ל: כטאדם קרב אל הקן, אלמלא רחמיה על בניה היתה האם נמלטת לנפשה ועוזבת אפרוחיה, אבל היא מאהבתה את בניה תסליך את נפשה מנגד ותעמוד טם להצילם ולא תברח למלט על נפשה. על כן אין ראוי לקחתה, טאם יהיה אדם סיקחה, יהיה מעטה הצדקה והאהבה טאהבה את בניה גורם לה רעה. - והנה המכוון במצוה הזאת היא לכבד המדות הטובות, ולקבוע כלכותינו כי לא יצא מצדקה

(כי תצא)

הפסד, טאם היה מותר לקחת האם תחת אהבתה את בניה, היה מותרם בלב האדם, כי החמלה עפ"ן גרוע ומנהג סטותי, הגורם רעה לבעליו ועכשו טלקיחתה אסורה לנו, יקר תפארת שדה החמלה יוחק בלבנו חקוי עמוק.

1. מה ההבדל בין הדעות הנ"ל בטעם המצוה הזאת?
טים לב: בדברי אבן כספי מובאים שני טעמים:
 2. מקטים: אם חסה התורה על צערם של בעלי הים, למה התירה שחיטתם ולא אסרה שחיטתם מכל וכל?
מה עונים לטאלה זו המפרטים הנ"ל?
 3. הסבר את המקומות בפירוט אבן כספי המסומנים בקו.
 4. לכאורה נראה שהמטפס האחרון בדברי אבן כספי טותר כל דבריו הקודמים. מהי הסתירה וכיצד אפשר ליטבה?
 5. מה היא חולסת פרוטו של טו"ל?
- ב. לא תקח האם על הבנים
רט"י: בעודה על הבנים.

- האם לדעת רט"י הוראת הבטוי "על" כאן כהוראתו בבראשית ל"ב "והכני את על בנים" או טונות הן הוראותיו?
- ג. טלח תטלח את האם
חולין קמ"א ע"א:
אין לי אלא טלא יקח אלא לדבר רשות, מניין טלא יקח אפילו לדבר מצוה?
ת"ל: "תטלח" - מכל מקום.
1. הסבר באיזו דרך טל דרש לטד חיוב טלוח האם אפילו במקרה טרצה לקחתה לדבר מצוה?
 2. היכן מצינו דוגמא טל דרש כזה בפסוקי תורה?
 3. הימרא טם מפרטת "לדבר מצוה" כגון "לטחר בה את המצורע" (וע' ויקרא י"ד)
ומקטין: למה הביאה הגמרא דוקא דוגמא מצפור לטהרת המצורע ולא לקחה כדוגמא טחם קרבנות הבאות מן העוף?

הרוצים להמטיך בלמוד זה בטנת חטי"ח
מתבקשים להודיע על כך מעתה.
דמי החתימה לכל חטי"ח 3 ל"י. דמי
המטלוח 2,750 ל"י, ואפסה לטלמם גם
בשני טעורים. למומינים למעלה
מ-8 גליונות יחד - הנחה.
נמצאים למכירה גם כל הטנחונים טיצאו
עד עכטיו חט"ב - חטי"ז, ומחיר כל טנחון
2,800 ל"י, מחיר כל 16 הטנחונים 22,500 ל"י.
את דמי החתימה יט לטלוח לנחמה ליבוביץ
ירושלים, קריית טחא.

עלון הדרכה ללמוד חולין אפטר להזמין
במטרו החנוך והתרבות צירושלים, המחלקה
לחידוה תורנית

טאלות המסומנות x קטות והמסומנות xx קטות ציותר, ענה לטי דרנחך.
טאלות וגם חטובות נא לטלוח לנחמה ליבוביץ, קריית טחא ירושלים.